

Дисципліна «Ф А Х»

Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма: «Музичне мистецтво»
(Музикознавство)

Освітній ступінь «Бакалавр»

Кафедра історії світової музики

Кафедра теорії музики

Кафедра історії української музики та музичної фольклористики

Кафедра старовинної музики

SYLLABUS

* ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ.

Фах є ключовою та інтегруючою навчальною дисципліною у підготовці висококваліфікованого музикознавця. На відміну від західно-європейських навчальних закладів, де підготовка музикознавців ведеться у класичних університетах, а відтак є дещо відірваною від живої музичної практики, вітчизняна традиція передбачає тісний зв'язок майбутнього музикознавця з практичною стороною досліджуваного мистецтва. Тим більшої ваги набуває у зазначеному контексті індивідуальна підготовка з фаху, що закликає, по-перше, інтегрувати знання, компетенції та навички, набуті студентом в процесі вивчення комплексу спеціальних дисциплін; по-друге – максимально враховувати особистісні схильності студента, його наукові інтереси, мистецькі пріоритети, природні здібності та особливості індивідуальності. Так, один студент може бути більш схильним до архівної роботи; інший – мати яскраво виражений суспільний темперамент. Заняття в класі з фаху повинні врахувати таку різноспрямованість студентських особистостей і запропонувати першому студенту наукову тему, пов'язану з його інтересами та зорієнтувати його на можливе продовження професійної діяльності у сфері архівних закладів, а другого – стимулювати до музично-критичної діяльності, зорієнтувавши на майбутню роботу в ЗМІ, прес-службах тощо. Тим самим сучасно підготовлений музикознавець має можливість працювати у різних галузях – не тільки у традиційних навчальних закладах різних рівнів акредитації, але й у креативних індустріях, підприємствах мистецької сфери тощо. Тим самим забезпечується адаптивність музикознавця, здатність відповідати все новим та новим викликам сучасної культури.

*** МЕТА КУРСУ:**

- підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють глибокими теоретичними та практичними знаннями з історії та теорії музики, необхідними для самостійної професійної діяльності в галузі академічного та прикладного музикознавства;
- синтезуючи методи й прийоми історичного та теоретичного музикознавства, сформувати у студентів навички самостійного критичного мислення, навчити їх чітко висловлювати власну думку у письмових текстах (наукового та музично-критичного спрямування), та в усному мовленні, робити аргументовані висновки щодо досліджуваної проблеми;
- виробити у студентів вміння вести наукову дискусію, доводити свою думку, аргументувати власну наукову позицію, демонструвати широку музичну та загальногуманітарну ерудицію, усвідомлювати та формулювати актуальні проблеми історії та теорії музики та музичної практики.

🕒 НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН:

Обсяг курсу – 238 годин. Курс має заліки в кінці семестрів і закінчується атестаційним іспитом.

ВИМОГИ ДО ЗАЛІКІВ

На заліку студент повинен виявити орієнтацію в проблематиці, пов'язаній з обраною темою науково-дослідної роботи; знання музикознавчої та загальногуманітарної дослідницької літератури, володіння основними поняттями, категоріями історії та теорії музики, пов'язаними з особливостями обраної теми. Також студент повинен представити результати семестрової роботи у вигляді усного повідомлення або письмового тексту. Студент повинен виявити здатність репрезентувати розроблювану тему, чітко формулювати предмет дослідження, аргументувати актуальність теми, продемонструвати обізнаність в досліджуваній проблемі, володіння базовими методами дослідження.

ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Допуск здобувачів до складання атестаційного іспиту з фаху здійснюється за рекомендацією відповідної кафедри, на якій студент проходить спеціалізацію на момент закінчення науково-освітньої програми.

Рішення кафедри повідомляє про допуск до складання атестаційного іспиту з фаху не пізніше ніж за 10 днів до його проведення.

Атестаційний іспит з фаху приймається організовано у студентів усіх кафедр.

Атестаційний іспит з фаху проводиться у формі усної відповіді студента на основі виконаного індивідуального фахового проєкту. Фаховий проєкт у вигляді письмово оформленого комплексу тез-питань самостійно готується студентом на тему, що відповідає темі дипломної роботи. Вона заздалегідь обрана та затверджена кафедрою (не пізніше, ніж за місяць до іспиту), яка здійснює підготовку студента з фаху.

Зміст і структура фахового проєкту визначаються змістом і структурою дипломної роботи. Фаховий проєкт має включати два блоки тез-питань (по 10-12 тез-питань у кожному) і список використаної літератури. Перший блок тез-питань пов'язаний із загальними музично-історичними і музично-теоретичними аспектами висвітлення проблематики дипломного дослідження. Другий блок – із аналітичними і практичними аспектами розкриття теми дипломної роботи.

Всі фахові проєкти у друкованій та електронній версіях подаються до деканату історико-теоретичного факультету не пізніше як за 10 днів до дати іспиту.

Процедура іспиту передбачає обговорення матеріалів фахового проєкту. Для цього голова і члени атестаційної комісії мають обрати і запропонувати студенту для відповіді два питання з тих, що запропоновані у проєкті (по одному з кожного тематичних блоків).

Спрямованість атестаційного іспиту з фаху має на меті перевірити наявність ґрунтовних професійних знань, вміння вільно адаптувати систему навичок і компетенцій відповідно до актуальних вимог. Важливою стратегією обговорення під час атестаційного іспиту є обговорення сучасного дослідницького інструментарію, сучасних наукових концепцій в сфері гуманітарних наук, а також виявлення набутого студентом вміння самостійно мислити, висловлювати власну думку в усній і професійної здатності коректно вести наукову дискусію, доводити свою думку, аргументувати і відстоювати запропоновану концепцію, спираючись на розуміння широкого поля проблем сучасної музичної культури.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінкою **«Відмінно» А (90–100)**: оцінюється робота студента, у якій на основі глибоких знань теоретичних положень, дається самостійний аналіз зібраного та систематизованого фактичного матеріалу, містяться елементи креативності, робляться самостійні висновки. Робота, оцінена на «відмінно», повинна бути презентована у вигляді доповіді на студентській науковій конференції (непарні семестри).

Оцінкою **«Добре» В (82–89)** оцінюється робота, виконана на досить високому теоретичному рівні, що повно висвітлює питання теми, але не відзначена належним рівнем креативності.

Оцінка **«Добре» С (74–81)**: студент логічно відтворює навчальний матеріал, володіє фактами музично-історичного процесу, здатний встановити причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити власні приклади на підтвердження обстоюваних думок. Демонструє основні навички роботи з науковим текстом.

Оцінкою **«Задовільно» D (64–73)** оцінюється робота, в якій правильно висвітлюються основні питання теми, але не виявлено умінь логічного й послідовного викладу матеріалу, самостійного аналізу літератури, розгляду проблеми в сукупності всіх її аспектів, а також містяться окремі помилкові положення.

Оцінка **«Задовільно» E (60–63)»: студент розуміє та частково відтворює основний навчальний матеріал, має певні навички роботи із текстом, може наводити приклади, здатен аналізувати досліджуваний матеріал. Не чітко відповідає на питання щодо розробки плану власного наукового дослідження, демонструє недостатньо логічне та послідовне викладення власних думок з обраної проблематики, нечітке розуміння актуальності проблеми та перспектив її розв'язання.**

Оцінка **«Незадовільно» FX (35–59)**: студент не розуміє основного навчального матеріалу, не здатний відтворювати пропоновані наукові концепції, не розуміється на головних етапах історичного та культурного процесів. Не демонструє необхідних навичок роботи із науковим текстом.

Оцінкою **«Незадовільно» F (1–34)**: оцінюється робота студента, що не може відповісти на запитання, пояснити висновки і теоретичні положення теми, не володіє матеріалом роботи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ¹

1. Бедакова С. В. Історія зарубіжної музики (кінець XVI – XIX століття): навчальний посібник. Миколаїв, 2018. 306 с.
2. Герасимова-Персидська Н. Музика. Час. Простір. Київ, 2012.
3. Горюхіна Н. Відкриті форми // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. К., 2003. Вип. 30 : Зі спадщини майстрів. Книга перша. С. 66 – 91.
4. Горюхіна Н. Нариси з питань музичного стилю і форми. К. : Муз. Україна, 1985. 112 с.
5. Горюхіна Н. Еволюція сонатної форми. 2-ге вид., доп. К. : Музична Україна, 1973. 310 с.

¹ Поданий список є орієнтовним; в індивідуальному класі він коригується викладачем відповідно до обраної теми та ракурсу дослідження.

6. Гусарчук Т. В. Артемій Ведель. Постать митця у контексті епох : монографія. Київ : Муз. Україна, 2019. Вид. 2-е, виправл. і доп. 768 с. : 32 с. іл.
7. Гусарчук Т., В. Літвінова С. А. Дванадцятий псалом у поетичній та музичній інтерпретаціях (Артемій Ведель, Тарас Шевченко, Мирослав Скорик). Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2019, № 3 (44). С. 7–23.
8. Дерев'янченко О. О. Звукові світи українського музичного авангарду 1960-х років // Музичне мистецтво : зб. наук. ст. Вип. 8. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. С. 29–40.
9. Дерев'янченко О. О. Неофольклоризм у музичному мистецтві: статика та динаміка розвитку у першій половині ХХ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. Спец. 17.00.03 Музичне мистецтво; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2005. 19 с.
10. Жарков О. Оркестровий стиль і стильова функція тембру // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Вип. 37: Стиль музичної творчості: естетика, теорія, виконавство. Київ, 2004. С. 43–50.
11. Жарков О., Коханик І. Темброва композиція «Prélude à l'Après-midi d'un faune» Клода Дебюссі: стильовий аспект // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2022. Вип. 135: Інтерпретаційні аспекти музичної творчості. С. 99–114.
12. Жаркова В. Історія західної музики: Номо Musicus від античності до бароко: навчальний посібник. Київ. НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2023. 548 с.
13. Жаркова В. Метафізика історії музики в науковому просторі: виклики часу // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського : зб. статей. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2021. Вип. 132. С. 35-52.
14. Жаркова В. Метафізичні проєкції «життя звуку» в музиці Каї Сааріахо // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник ОНМА імені А. В. Нежданової. Одеса, 2020. Вип. 31. Кн. 1. С. 5-19.
15. Зінкевич О. С. Українська симфонія 1970-1980-х років. Генетико-типологічний аспект. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського ; Ніжин : Лисенко М. М., 2023. 224 с.
16. Епохи історії музики в окремих викладах : навч. посібник : у 2 т. / пер. з нім. та ред.-упоряд. Ю. Семенов. Т. 1 : Арс-антиква. Арс-нова. Гуманізм. Ренесанс. Одеса : Будівельник, 2004. 188 с.
17. Епохи історії музики в окремих викладах : навч. посібник : у 2 т. / пер. з нім. та ред.-упоряд. Ю. Семенов. Т. 2 : Бароко. Класика. Романтика. Нова музика. Одеса : Будівельник, 2004. 240 с.
18. Іванова І. Л., Куколь Г. В., Черкашина М. Р. Історія опери. Західна Європа. XVII–XIX століття : навч. посібник; за ред. М. Р. Черкашиної. Київ : Заповіт, 1998. 384 с.
19. Камінський В. Електронна та комп'ютерна музика: навч. посібник для студентів вищих навч. закладів зі спеціальності «Музичне мистецтво». Львів : Сполом, 2001. 212 с.
20. Кашкадамова Н. Б. Історія фортепіанного мистецтва XIX ст. : підручник. Тернопіль: АСТОН, 2006. 354 с.

21. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови. Львів : НТШ у Львові, 2000. 286 с.
22. Копиця М.Д. Драматургічні колізії симфоній Бориса Лятошинського: Навчально-методичний посібник до курсу «Історія української музики ХХ сторіччя». Для студентів спеціальності 6.020205 «Музичне мистецтво» усіх спеціалізацій. - К., 2007.
23. Корній Л. П. Історія української музики / Л. П. Корній. – Київ – Харків – Нью-Йорк : М. П. Коць. – Ч. І. – 1996. – 314 с.; Ч. II. – 1998. – 387 с.; Ч. III. – 2001. – 480 с.
24. Корній Л., Сюта Б. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів / До 100 річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського / Л. Корній, Б. Сюта. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. – 736 с.
25. Корчова О. О. Музичний модернізм як *terra cognita*. Київ : Музична Україна, 2020. 490 с.
26. Коханик І. Музичний стиль як сфера комунікації композитора, виконавця, музикознавця // Київське музикознавство : Культурологія та мистецтвознавство. До 150-річчя Київського ін-ту музики ім. Р. М. Глієра. Збірка статей / НМАУ ім. П. І. Чайковського; Київський ін-т музики ім. Р. М. Глієра. Київ, 2017. Вип. 55. С.70–81.
27. Коханик І. Взаємодія жанру і стилю в сучасній музиці: від «діалогу» до «полілогу», або нотатки на берегах музичного постмодерну // Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2009. Вип. 81: Жанр як категорія музичної творчості. С. 31–37.
28. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації. К., 2012.
29. Павлишин С. Американська музика. Львів : БаК, 2007. 316 с.
30. Павлишин С. Музика ХХ століття. Львів: БаК, 2005. 232 с.
31. Пясковський І. Поліфонія в українській музиці. Київ, 2012.
32. Різаєва Г. Є. Кокто – Пуленк: «Голос людський» на перетині двох художніх світів // Науковий вісник Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової. Музичне мистецтво і культура. Одеса, 2021. № 33. Т. 1. С. 22–34.
33. Різаєва Г. Є. Soft skills К. В. Глюка у кейсі «Оперна реформа ХVІІІ століття» // Науковий вісник МАУ імені П.І. Чайковського, 2023, № 136, С. 87-101
34. Самойленко О.І. Психологія мистецтва. Сучасні музикознавчі проєкції. 2020, видавництво: "Гельветика". 236 с
35. Самойленко О. Сучасна музична мова або мова сучасної музики: дві теоретичні парадигми одного художнього явища // LAUDATIO : Ювілейна збірка наук. ст. на пошану проф. Юрія Ясіновського / Ясіновський Юрій, про нього; Львівська нац. муз. академія ім. М. В. Лисенка. Львів : Вид. Тарас Тетюк, 2014. С.155–164.
36. Самохвалов В. Риси музичного мислення Б. Лятошинського. К., 1970.
37. Самохвалов В. Риси симфонізму Б. Лятошинського. К., 1977.
38. Сильвестров В. Дочекайся музики [лекції, бесіди за матеріалами зустріч, організованих С. Пілютиковим. К. : Дух і літера, 2010. 372 с.

39. Тукова І. Музика і природознавство: взаємодія світів в умонастроях епох (XVII – початок XXI століття). Харків, 2021.
40. Харнонкурт Н. Музика як мова звуків. Суми, 2002. 184 с.
41. Черкашина-Губаренко М. Відомий і невідомий Россіні на фестивалі у Пезаро // Музика. 2014. № 5. С. 60–63.
42. Черкашина-Губаренко М. Р. Музика і театр на перехресті епох: у 2 т. К ; Суми, 2002. Т. 1. 184 с.; Т. 2. 208 с.
43. Черкашина-Губаренко М. Оперний театр у мінливому часопросторі. Харків : Акта, 2015. 380 с.
44. Шип С. Музична форма від звуку до стилю. Київ: Заповіт, 1998.
45. Шип С. В. Теорія художніх стилів : Монографія. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 138 с.
46. Шуміліна О. А. Сильова динаміка української духовної музики XVII – XVIII століть (за матеріалами рукописних колекцій). Донецьк, 2012. 299 с.
47. Bonds M. E. A history of music in Western culture – 4th ed. Boston: Pearson Education, Inc, 2013. 689 p.
48. *Dahlhaus C. Foundations of Music History / Trans. J.B. Robinson. Cambridge: Cambridge University Press, 1983. 177 p.*
49. Marianna Kopytsia, Igor Savchuk, Asmati Chibalashvili, Polina Kharchenko, Olha Putiatytska. (2022). Epistological documents of the history of Ukrainian music: an attempt of conceptual analysis. *Akademické sdružení Magnanimitas. Special Issue (12/01-XXV.)* – p. 213–218.
50. Taruskin Richard. Oxford History of Western Music: 5-vol. set. I vol.: Music from the Earliest Notations to the Sixteenth Century. Oxford University Press, 2010. 865 p.
51. Taruskin Richard. Oxford History of Western Music: 5-vol. set. 2 vol.: Music in the Seventeenth and Eighteenth Centuries. Oxford University Press, 2009. 832 p.
52. Taruskin R. Oxford History of Western Music: in 5 vols. Vol. 3 : Music in the Nineteenth Century. Oxford : Oxford University Press, 2011. 923 p.
53. Taruskin R. Oxford History of Western Music: in 5 vols. Vol. 4 : Music in the Early Twentieth Century. Oxford : Oxford University Press, 2011. 987 p.
54. Taruskin R. Oxford History of Western Music. V. Music in the late 20th century. Oxford : Oxford University Press, 2009. 610 p.
55. The Cambridge Companion To Electronic Music. Edit. Nick Collins, Julio d' Escriván. Cambridge University Press, 2017. 358 p.
56. The Cambridge History of Twentieth-Century Music : Edit. John Butt. Cambridge University Press, 2004. 837 p.